

Czesław Partacz

Wydział Humanistyczny Politechniki Koszalińskiej

ORCID: 0000-0001-7252-5971

czeslaw.partacz@tu.koszalin.pl

Michał Polak

Wydział Humanistyczny Politechniki Koszalińskiej

ORCID: 0000-0003-2213-3982

michal.polak@tu.koszalin.pl

Międzynarodowe próby negocjacji pokojowych podczas inwazji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w latach 2022–2023

International Attempts at Peace Negotiations during the Russian Federation's Invasion of Ukraine in 2022–2023

ABSTRAKT

Artykuł jest próbą analizy roli mediacji i negocjacji w rozwiązywaniu lub łagodzeniu konfliktów międzynarodowych na przykładzie prób zakończenia konfliktu zbrojnego między Rosją a Ukrainą. Głównym celem pracy jest ocena skuteczności tych prób oraz identyfikacja czynników, które wpłynęły na ich powodzenie lub fiasko. Autorzy omawiają wybrane inicjatywy środowiska międzynarodowego na rzecz przywrócenia pokoju. Wydarzenia te – takie jak negocjacje w Stambule, szczyty w Kopenhadze i Dżuddzie czy działania ONZ oraz UE – pozwalają zbadać, w jaki sposób różnorodne interesy geopolityczne wpłynęły na przebieg mediacji. Jednym z wniosków wynikających z analizy jest potrzeba jedności międzynarodowej, neutralnych mediatorów oraz ponadczasowość przestrzegania aspektów humanitarnych w konfliktach zbrojnych.

Słowa kluczowe: Ukraina; Rosja; inwazja; wojna; mediacje; rozmowy pokojowe; Białoruś; Arabia Saudyjska; Organizacja Narodów Zjednoczonych; Unia Europejska

WSTĘP

Inwazja Rosji na Ukrainę, rozpoczęta 24 lutego 2022 roku, stanowiła jedno z najpoważniejszych naruszeń prawa międzynarodowego w XXI wieku i wywołała bezprecedensowe konsekwencje na arenie międzynarodowej. Moment rozpoczęcia napaści stał się symbolicznym „przekroczeniem Rubikonu” przez Federację Rosyjską, a jednocześnie tragicznym zakończeniem ponad 30-letnich starań Ukrainy do znalezienia własnego, suwerennego miejsca na geopolitycznej mapie wschodniej Europy.

Po proklamowaniu niepodległości sytuacja na Ukrainie wyglądała obiecująco w porównaniu z innymi republikami sowieckimi. W przeddzień rozwiązania Związku Sowieckiego analitycy zachodni oceniali, że Ukraina ma największe szanse na szybkie przejście do systemu demokratycznego i wolnorynkowego. Prognoza ta, szeroko omawiana w ukraińskich mediach przed referendum niepodległościowym, była kluczowym czynnikiem w osiągnięciu sukcesu tegoż referendum¹.

Po rozpadzie Związku Sowieckiego na terytorium Ukrainy pozostały znaczne zasoby broni atomowej. Ukraina odziedzyczyła po Związku Sowieckim 1800 strategicznych głowic jądrowych i 176 międzykontynentalnych rakiet balistycznych, co uczyniło ją trzecim co do wielkości mocarstwem atomowym na świecie, po Stanach Zjednoczonych i Federacji Rosyjskiej². Jej arsenał nuklearny przewyższał połączone zasoby Wielkiej Brytanii, Francji i Chin. Zgodnie z ustaleniami szczytu w Ałma-Acie z grudnia 1991 roku broń ta miała zostać przekazana Rosji jako spadkobierczyni ZSRR, co Białoruś i Kazachstan zrealizowały. Jednak wiosną 1992 roku prezydent Łeonid Krawczuk wstrzymał demontaż głowic i ich wywóz do Rosji, co spotkało się z pozytywnym odbiorem w kraju, choć z pewnym zaskoczeniem na Zachodzie. Decyzja ta doprowadziła do czasowej izolacji międzynarodowej Ukrainy.

Dopiero po kilku latach negocjacji, w 1994 roku, podpisano układ ukraińsko-rosyjsko-brytyjsko-amerykański, znany jako memorandum budapeszteńskie³, który otworzył drogę do dezatomizacji Ukrainy. Mimo że memorandum stanowiło istotny krok w kierunku rozbrojenia, pojawiają się pytania o jego charakter – czy

¹ J. Hrycak, *Historia Ukrainy 1772–1999. Narodziny nowoczesnego narodu*, Lublin 2000, s. 323.

² J. Baczała, *USA i Wielka Brytania w 1994 r. złożyły Ukrainie gwarancje bezpieczeństwa w zamian za pozbycie się broni atomowej*, Forsal.pl, 21.07.2021 r., <https://forsal.pl/swiat/ukraina/artykuly/8214726,memorandum-budapeszteńskie-usa-i-wielka-brytania-w-1994-r-zlozyly-ukrainie-gwarancje-bezpieczenstwa-w-zamian-za-pozbycie-sie-broni-atomowej.html> [dostęp: 12.10.2023].

³ A. Kleczkowska, *Memorandum Budapeszteńskie – umowa międzynarodowa czy niewiążące porozumienie?*, „Władza Sądzenia” 2021, nr 20, s. 144–165, https://www.researchgate.net/publication/355981474_Memorandum_Budapeszteńskie_-_umowa_miedzynarodowa_czy_niewiazace_porozumienie [dostęp: 14.10.2023]. W 1994 roku Rosja, w towarzystwie Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii, podpisała tzw. memorandum budapeszteńskie, w którym gwarantowała Kijowowi bezpieczeństwo, w zamian za oddanie przez Ukrainę ogromnego arsenału broni jądrowej, jaki pozostał na jej terytorium po rozpadzie ZSRR. Rosja jednak postąpiła cynicznie, udzielając tych gwarancji, co stało się jasne, gdy zaanektowała ukraiński Krym i poparła separatystyczną wojnę w Donbasie.

był to rzeczywiście wiążący akt prawny, czy też jedynie porozumienie polityczne bez formalnych zobowiązań⁴. Warto zauważyć, że decyzja ta, choć miała na celu zabezpieczenie Ukrainy, obecnie bywa krytykowana jako polityczny błąd, ponieważ Ukraina zrezygnowała z broni atomowej w zamian za gwarancje, które z czasem okazały się niewystarczające.

Od momentu uzyskania niepodległości Ukraina starała się balansować pomiędzy Rosją a Zachodem, próbując maksymalnie wykorzystać tę sytuację na swoją korzyść. W ramach Partnerstwa Wschodniego oraz związanego z nim procesu integracji z Unią Europejską sytuacja wydawała się stabilna, jednak w 2011 roku pojawiły się nowe wyzwania, które postawiły dotychczasową strategię pod znakiem zapytania. Aby umocnić swoją władzę, elity postsowieckie rządzące Ukrainą przyjęły nacjonalistyczną ideologię, co budziło kontrowersje na Ukrainie, jak też w Polsce i innych krajach środkowej Europy⁵. Odżegnując się od przyszłych związków z Moskwą, dążono do wzmocnienia tożsamości i odrębności narodowej Ukraińców. Polityka narodowa zjednywała zwolenników prawej strony sceny politycznej, ale budziła coraz większy sprzeciw w regionach Ukrainy południowo-wschodniej, zamieszkałej przez ludność kulturowo związaną z Rosją.

Nowe elity zdawały sobie sprawę, że budowa państwa i narodu wymaga zwiększenia udziału języka ukraińskiego w pracy urzędów, szkół i uczelni wyższych. Jak na razie przeważał język rosyjski, nawet w Kijowie. Centralna administracja państwowa dystansowała się od nacjonalistycznych pomysłów przymusowej, odgórnie prowadzonej ukrajinizacji. Umiarkowane decyzje doprowadziły jednak do stopniowego wprowadzenia języka ukraińskiego jako państwowego. Do tej pory funkcję tę spełniał język rosyjski.

Negocjacje UE z Ukrainą trwały, musiał nastąpić moment samookreślenia, ewentualnej ratyfikacji kosztownych reform. Tymczasem Rosja również wysuwała swoją kontrpropozycję w postaci Unii Celnej. Ukraina znów próbowała balansować, proponując Moskwie układ 3+1, tzn. pozostawanie poza strukturami Unii Celnej, przy jednoczesnym korzystaniu z niesionych przez nią ulg. Spotkało się to jednak z ostrą reakcją ówczesnego premiera Rosji – Władimira Putina⁶.

---

⁴ H. Gnaś, *Memorandum budapesztańskie. Największy błąd Ukrainy po 1991 roku?*, <https://ciekawostkihistoryczne.pl/2022/02/25/memorandum-budapesztańskie/> [dostęp: 12.10.2023]; M. Broniatowski, *Memorandum budapeszteńskie, czyli jak Ukraina oddała swoją broń atomową za rosyjskie „gwarancje” bezpieczeństwa*, „Onet.pl”, <https://wiadomosci.onet.pl/politico/memorandum-budapesztańskie-czyli-jak-ukraina-oddala-swoja-bron-atomowa/q95ves2> [dostęp: 12.10.2023].

⁵ C. Partacz, *Przemilczane w ukraińskiej historiografii przyczyny ludobójstwa popełnionego przez OUN-UPA na ludności polskiej*, [w:] *Prawda historyczna a prawda polityczna w badaniach naukowych. Ludobójstwo na Kresach południowo-wschodniej Polski w latach 1939–1946*, red. B. Paż, Wrocław 2011, s. 156 i n.

⁶ Szerzej na ten temat w art. P. Maciążek, *Ukraina wybiera Rosję*, „FAE Policy Paper” 2011, no. 24.

Po wydarzeniach tzw. ukraińskiej wiosny w latach 2013–2014 polityka Ukrainy znalazła się w cieniu wewnętrznych konfliktów, które miały swoje korzenie w różnicach etnicznych, regionalnych i społecznych. Przykładem tego była decyzja o uchynieniu ustawy z lutego 2014 roku dotyczącej równouprawnienia języków mniejszości narodowych, co miało duży wpływ na sytuację we wschodnich regionach kraju, czy nowa ustawa o oświacie z 2017 roku⁷.

Po aneksji Krymu przez Rosję w 2014 roku oraz wspieraniu przez Moskwę separatystów na wschodzie Ukrainy napięcia między Rosją a Zachodem osiągnęły krytyczny punkt. W 2022 roku Rosja dokonała napaści na Ukrainę, oficjalnie argumentując, że chodzi o „denazyfikację” i „demilitaryzację” Ukrainy. Te preteksty szybko zostały uznane przez społeczność międzynarodową za nieuzasadnione i bezpodstawne, co wywołało natychmiastową reakcję w postaci szeroko zakrojonych sankcji oraz międzynarodowej izolacji Rosji⁸.

Inwazja przyczyniła się do destabilizacji globalnego porządku bezpieczeństwa, kwestionując podstawowe zasady suwerenności i integralności terytorialnej, które stanowią fundament prawa międzynarodowego. Zbrodnie wojenne, takie jak masakra w Buczy, bombardowanie cywilnych celów oraz inne akty brutalności wobec ludności cywilnej, wstrząsnęły światem i spotkały się z jednoznacznym potępieniem.

Wpływ inwazji na stosunki międzynarodowe był ogromny i długofalowy. Konflikt ten podzielił świat na dwie wyraźne strefy wpływów – państwa wspierające Ukrainę, w tym większość krajów zachodnich, oraz te, które z różnych powodów zdecydowały się na neutralność lub wsparcie dla Rosji. Szczególną rolę odegrały i nadal odgrywają Stany Zjednoczone i Unia Europejska, które nie tylko dostarczają Ukrainie pomocy militarnej, ale także nałożyły na Rosję najostrejsze sankcje ekonomiczne w historii. Sankcje te miały na celu osłabienie rosyjskiej gospodarki oraz zdolności do kontynuowania działań wojennych, choć ich efektywność była przedmiotem licznych debat⁹.

Inwazja wpłynęła również na dynamikę relacji w innych regionach świata. Wzmocniła sojusze, takie jak NATO, które znalazło nowe powody do wzmocnienia swojej obecności na wschodniej flance, jednocześnie zachęcając do pogłębionej współpracy między państwami Europy Środkowej i Wschodniej. Z drugiej strony, takie państwa jak Chiny i Indie starały się balansować swoje interesy, próbując zachować neutralność, ale także utrzymując strategiczne relacje z Rosją. Rosnące znaczenie geopolityczne konfliktu na Ukrainie sprawiło, że stał się on centralnym

⁷ Zob. T. Dąbrowski, T. Piechal, A. Sadecki, *Ukraina: uderzenie w szkolnictwo mniejszości narodowych*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 27.09.2017, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2017-09-27/ukraina-uderzenie-w-szkolnictwo-mniejszosci-narodowych> [dostęp: 15.10.2023].

⁸ Szerzej zob. R. Johnson, *Dysfunctional Warfare: The Russian Invasion of Ukraine 2022*, The US Army War College Quarterly: Parameters, Manuscript 3144, s. 5–20.

⁹ M. Demertzis, B. Hilgenstock, B. McWilliams, E. Ribakova, S. Tagliapietra, *How Have Sanctions Impacted Russia?*, „Bruegel Policy Contribution” 2022, no. 18, s. 1–19.

punktem w globalnych dyskusjach na temat przyszłości bezpieczeństwa międzynarodowego, prawa do samostanowienia oraz kształtu przyszłego ładu światowego.

W niniejszym artykule podjęto próbę analizy roli mediacji w rozwiązywaniu lub łagodzeniu konfliktów międzynarodowych na przykładzie prób zakończenia konfliktu zbrojnego między Rosją a Ukrainą. Głównym celem pracy jest ocena skuteczności tych prób oraz identyfikacja czynników, które wpłynęły na ich powodzenie lub fiasko, z uwzględnieniem roli, jaką odgrywały różne państwa oraz organizacje międzynarodowe. W obliczu intensywnych działań wojennych międzynarodowa społeczność nieustannie poszukiwała sposobów na przerwanie walk i rozpoczęcie dialogu.

Podstawę źródłową artykułu stanowi bogata literatura nawiązująca do wojny na Ukrainie, co w związku z krótkim czasem, jaki upłynął od inwazji Federacji Rosyjskiej, jest dowodem na poruszenie środowiska naukowego i branżowych całego świata.

Metody badawcze zastosowane w pracy koncentrują się na metodzie historycznej (wskazanie źródeł obecnych wydarzeń w historii relacji Ukrainy z krajami trzecimi po odzyskaniu niepodległości w 1991 roku), analizie literaturowej oraz metodzie analizy porównawczej wybranych prób poszukiwania pokojowego rozwiązania konfliktu między Rosją i Ukrainą. Dla potrzeb niniejszego opracowania sformułowano następującą hipotezę badawczą: „Dotychczasowe próby mediacji na rzecz zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej nie przyniosły powodzenia wobec braku woli porozumienia stron konfliktu”.

PIERWSZE PRÓBY ROZMÓW

W pierwszych tygodniach rosyjskiej inwazji na Ukrainę obie strony, choć zaangażowane w intensywne działania wojenne, podjęły także próbę rozwiązania konfliktu drogą dyplomatyczną¹⁰. Już 28 lutego 2022 roku, zaledwie cztery dni po rozpoczęciu inwazji, rozpoczęły się pierwsze bezpośrednie negocjacje pomiędzy delegacjami ukraińską i rosyjską. Miejscem tych rozmów była Białoruś, której prezydent Aleksander Łukaszenka zaoferował swoje usługi jako gospodarz negocjacji. Białoruś, bliski sojusznik Rosji, odegrała rolę miejsca pierwszych negocjacji, co z jednej strony zapewniało Rosjanom poczucie bezpieczeństwa i kontroli, a z drugiej budziło obawy po stronie ukraińskiej¹¹. Pierwsza runda rozmów odbyła się

¹⁰ Szczegółowo na temat alternatywnych metod rozwiązywania sporów w stosunkach międzynarodowych zob.: K. Olzacki, *Wykorzystanie alternatywnych metod rozwiązywania sporów (ADR) w kształtowaniu stosunków międzynarodowych w XXI w.*, „Alcumena” 2020, nr 4(4), s. 63–77, <https://alcumena.fundacjapsc.pl/index.php/alcumena/article/view/72> [dostęp: 25.09.2023].

¹¹ Szerzej na temat specyfiki relacji Białorusi z Rosją zob.: P. Bielicki, *Polityka Rosji wobec Białorusi po 2014 r. – zmiana czy kontynuacja?*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K” 2021, t. 28, nr 1.

w Laskowiczach, niedaleko granicy białorusko-ukraińskiej. Było to symboliczne miejsce, które miało podkreślić neutralność negocjacji, choć dla Ukraińców mogło być postrzegane jako niekorzystne, z uwagi na bliskość rosyjskiego zaplecza militarnego¹².

Kolejne rundy rozmów, 3 i 7 marca 2022 roku, również odbyły się na terenie Białorusi, w miejscowości Kamieniuki, położonej blisko granicy z Polską. W tych spotkaniach uczestniczyły te same delegacje, jednak z każdą rundą wyraźnie zarysowywały się różnice w stanowiskach obu stron¹³.

Podczas tych początkowych rund negocjacji obie strony przedstawiły swoje główne żądania, które odzwierciedlały ich podstawowe interesy i cele w konflikcie. Delegacja ukraińska, pod przewodnictwem Dawida Arachamiji, dążyła przede wszystkim do natychmiastowego zawieszenia broni oraz ustanowienia korytarzy humanitarnych, które umożliwiłyby cywilom bezpieczne opuszczenie stref walk. Te żądania były kluczowe w obliczu rosnącej liczby ofiar wśród ludności cywilnej oraz zniszczeń infrastruktury cywilnej. Ukraina chciała także uzyskać gwarancje bezpieczeństwa, które mogłyby zapobiec dalszym atakom ze strony Rosji, jednak ten temat nie był wówczas priorytetowy, z uwagi na pilną potrzebę powstrzymania agresji.

Rosyjscy negocjatorzy, na czele z Władimirem Miedinskim, początkowo stawiali twarde warunki, domagając się, aby Ukraina ogłosiła swoją neutralność, co oznaczało rezygnację z dążenia do członkostwa w NATO oraz wyrzeczenie się wszelkich związków wojskowych z państwami zachodnimi. Dodatkowo Rosja żądała uznania aneksji Krymu oraz zaakceptowania niezależności tzw. Donieckiej i Ługańskiej Republiki Ludowej. Te żądania były nie do zaakceptowania przez Ukrainę, co prowadziło do szybkiego impasu w rozmowach.

Rola mediatora nie powiodła się prezydentowi A. Łukaszence. Starając się przedstawić Białoruś jako neutralnego pośrednika, w rzeczywistości pełnił funkcję sojusznika Rosji, co ograniczało zaufanie Ukrainy do procesu negocjacyjnego. Premier Izraela Naftali Bennett dał się natomiast poznać jako mniej oficjalny, lecz znaczący mediator. Izrael, jako kraj mający dobre stosunki zarówno z Rosją, jak i Ukrainą, próbował wykorzystać swoje pozycje do zbliżenia obu stron. N. Bennett, świadomy trudności w negocjacjach, angażował się w rozmowy z obiema stronami, próbując znaleźć kompromisowe rozwiązania. Jego działania były jednak ograniczone i nie przyniosły przełomu, głównie z powodu fundamentalnych różnic

¹² *Atak Rosji na Ukrainę. Ukraiński dowódca: Rosja wystrzeliła w nasze miasta i wsie 113 pocisków Iskander i Kalibr*, TVN24.pl, 28.02.2022, <https://tvn24.pl/swiat/wojna-w-ukrainie-relacja-nazywo-walki-filmy-z-charkowa-i-kijowa-poniedzialek-28-lutego-st5616342> [dostęp: 10.10.2023].

¹³ Na ten temat zob. m.in.: *Druga tura rozmów Ukraina-Rosja*, TVN24.pl, 3.03.2022, <https://tvn24.pl/swiat/druga-tura-rozmow-rosja-ukraina-st5621463> [dostęp: 10.10.2023]; *Wojna Rosja – Ukraina. Koniec trzeciej rundy negocjacji. Doradca Zelenskiego o szczegółach*, wprost.pl, <https://www.wprost.pl/swiat/10647943/wojna-rosja-ukraina-koniec-trzeciej-rundy-negocjacji-doradca-zelenskiego-o-szczegolach.html> [dostęp: 10.10.2023].

w stanowiskach Rosji i Ukrainy¹⁴. W efekcie rozmów strony pozostały na swoich stanowiskach, jednak Ukraina osiągnęła porozumienie w sprawie zapewnienia korytarzy humanitarnych.

UDZIAŁ TURCJI JAKO PLATFORMY NEGOCJACYJNEJ

Turcja, której prezydent Recep Tayyip Erdoğan od lat starał się pozycjonować swój kraj jako kluczowego gracza na arenie międzynarodowej, zaoferowała w ramach pomocy miejsce do dalszych rozmów. Spotkania w Antalyi (10 marca 2022) oraz w Stambule (29 marca 2022) miały na celu kontynuację negocjacji w bardziej neutralnym miejscu, co mogło sprzyjać lepszemu klimatowi rozmów. W Antalyi po raz pierwszy od rozpoczęcia wojny doszło do bezpośredniego spotkania ministrów spraw zagranicznych Ukrainy i Rosji, Dmytro Kułeby i Siergieja Ławrowa. Choć spotkanie to nie przyniosło natychmiastowych rezultatów, było istotnym krokiem w utrzymaniu dialogu¹⁵. Natomiast w Stambule, pod koniec marca, obie strony zbliżyły się do sformułowania wspólnego stanowiska, co miało doprowadzić do podpisania porozumienia. Rozmowy te odbyły się 29 marca 2022 roku. Były kulminacyjnym momentem dotychczasowych negocjacji między Rosją a Ukrainą, mających na celu zakończenie wojny. Te kilkugodzinne rozmowy zdawały się prowadzić do znaczącego przełomu¹⁶.

Strony zdołały wypracować wspólny komunikat, który zyskał miano „komunikatu stambulskiego”. Głównym założeniem tego porozumienia było, że Ukraina zgodzi się na status państwa trwale neutralnego i nienuklearnego, co oznaczało, że zrezygnuje z członkostwa w sojuszach wojskowych, takich jak NATO, oraz nie pozwoli na obecność obcych wojsk na swoim terytorium. W zamian za to Ukraina miała otrzymać gwarancje bezpieczeństwa od mocarstw, w tym od państw członków

---

¹⁴ Szerzej na temat roli premiera Izraela jako mediatora zob.: M. Czarniecki, M. Kucharczyk, *Przybywa ofert mediacji między Rosją a Ukrainą: Izrael, Turcja, Azerbejdżan...*, Euractiv.pl, 28.02.2022, <https://www.euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/wojna-ukraina-rosja-mediacja-izrael-turcja-azerbejdzan/> [dostęp: 10.10.2023]; *Wojna w Ukrainie: Izrael idealnym mediatorem dla wynegocjowania pokoju w Europie?*, Euractiv.pl, 16.03.2022, <https://www.euractiv.pl/section/demokracja/news/ukraina-rosja-izrael-wojna-usa-polska-bennett-putin-sankcje-zelenski-lapid/> [dostęp: 10.10.2023]; *Były premier Izraela: Putin obiecał mi, że nie zabije Zelenskiego*, rp.pl, 5.02.2023, <https://www.rp.pl/konflikty-zbrojne/art37903641-byly-premier-izraela-putin-obiecal-mi-ze-nie-zabije-zelenskiego> [dostęp: 10.10.2023].

¹⁵ D. Heinrich, *Wojna w Ukrainie. Turcja jako mediator*, dw.com, 10.03.2022, <https://www.dw.com/pl/wojna-w-ukrainie-turcja-jako-mediator/a-61070089> [dostęp: 10.10.2023]; K. Penkowska, *Brak porozumienia po trójstronnym spotkaniu w Turcji*, psz.pl, 10.03.2022, <https://psz.pl/123-bezpieczenstwo/brak-porozumienia-po-trojstronnym-spotkaniu-w-turcji> [dostęp: 10.10.2023].

¹⁶ A.M. Spancerska, *Rola Turcji w rosyjsko-ukraińskich negocjacjach w Stambule*, „Biuletyn PISM” 2022, nr 65.

Rady Bezpieczeństwa ONZ – Chin, Francji, Rosji, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Polska również miała pełnić rolę gwaranta, jednak w ostatecznym projekcie traktatu pokojowego znalazły się tylko państwa z Rady Bezpieczeństwa. W rozmowach pojawił się także temat przyszłości Krymu. Obie strony zgodziły się odłożyć rozstrzygnięcie tej kwestii na okres od 10 do 15 lat, z nadzieją, że przez ten czas uda się wypracować pokojowe rozwiązanie. Było to istotne ustępstwo ze strony Rosji, która dotychczas nie chciała podejmować negocjacji na ten temat. Kolejnym elementem porozumienia miała być zgoda Rosji na wejście Ukrainy do Unii Europejskiej, co wcześniej było jednym z kluczowych punktów spornych. Rosjanie nie zamierzali już dłużej blokować integracji Ukrainy z UE, co mogło być postrzegane jako istotne ustępstwo¹⁷.

Mimo początkowych sukcesów rozmowy zakończyły się niepowodzeniem. Istnieje kilka kluczowych powodów, które przyczyniły się do przerwania procesu negocjacyjnego. Pierwszym z nich był sceptycyzm Waszyngtonu i innych zachodnich sojuszników Ukrainy co do perspektyw ścieżki dyplomatycznej, która wyłaniała się z rozmów stambulskich. Obawiano się, że wynegocjowane porozumienie może okazać się korzystne dla Moskwy i nie spełni oczekiwań Ukrainy w zakresie realnych gwarancji bezpieczeństwa. Uważano, że Rosja mogła wykorzystać negocjacje jedynie jako sposób na zyskanie czasu na przegrupowanie swoich sił wojskowych. Obawy te, jak również brak konsultacji z zachodnimi partnerami, spowodowały, że wsparcie Zachodu dla negocjacji znacznie osłabło.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na przerwanie negocjacji było odkrycie masowych zbrodni wojennych na terenach okupowanych dotąd przez Rosjan. Informacje o zbrodniach dokonanych przez wojska rosyjskie na ukraińskiej ludności cywilnej na Ukrainie, zwłaszcza w Buczy i Irpieniu, diametralnie zmieniło klimat rozmów. Wiadomości te wstrząsnęły społecznością międzynarodową i radykalnie zmieniły podejście strony ukraińskiej do dalszych rozmów¹⁸.

Trzecim czynnikiem okazała się zmiana sytuacji na froncie. Po wycofaniu się rosyjskich wojsk spod Kijowa ukraińska armia zyskała pewność siebie, wierząc, że z pomocą Zachodu będzie w stanie odnieść militarne zwycięstwo na polu bitwy, a nie przy stole negocjacyjnym. Niektórzy politycy zachodni utwierdzali Ukraińców w tym przekonaniu. W konsekwencji pod koniec kwietnia 2022 roku Ukraina zaczęła stawiać nowe warunki, w tym wycofanie się Rosjan z Donbasu jako warunek wstępny do dalszych rozmów, co nie było uwzględnione w pierwotnym komunikacie.

---

¹⁷ Szczegółowo na temat komunikatu stambulskiego zob.: S. Fischer, *Peace Talks Between Russia and Ukraine: Mission Impossible*, „SWP Comment” 2022, nr 65, s. 1–7, https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2022C65_PeaceTalksRussia_Ukraine.pdf [dostęp: 12.10.2023].

¹⁸ *Ibidem*, s. 4. Por. K. Penkowska, *op.cit.*; A. Wolska, *Spotkanie szefów dyplomacji Ukrainy i Rosji w Turcji nie przyniosło przełomu*, euractiv.pl, 11.03.2022, <https://www.euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/spotkanie-szefow-dyplomacji-ukrainy-i-rosji-w-turcji-nie-przynioslo-przelomu/> [dostęp: 12.10.2023].

Fiasko rozmów stambulskich *de facto* zakończyło nadzieje na szybkie wypracowanie trwałego porozumienia pokojowego. Istotna jest tu także postawa Turcji, która starała się balansować pomiędzy wsparciem dla Ukrainy a utrzymaniem dobrych stosunków z Rosją, co pozwalało jej odgrywać rolę pośrednika. Mimo tych wysiłków fundamentalne różnice pomiędzy stronami sprawiły, że żadne z tych spotkań nie zakończyło się zawarciem trwałego porozumienia. Te początkowe próby negocjacji, chociaż nie przyniosły pokoju, odegrały kluczową rolę w utrzymaniu kanałów komunikacji i pokazały determinację międzynarodowej społeczności do poszukiwania rozwiązania konfliktu. Stały się także podstawą do kolejnych wysiłków dyplomatycznych mających na celu zakończenie wojny na Ukrainie. W powyższy wniosek wpisuje się inicjatywa prezydenta Erdogana, który w styczniu 2023 roku w rozmowie telefonicznej z W. Putinem powtórzył swą chęć mediacji przy wypracowywaniu zasad zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej¹⁹.

ZAANGAŻOWANIE ORGANIZACJI MIĘDZYNARODOWYCH I PAŃSTW TRZECICH

Ważnym podmiotem międzynarodowych stosunków politycznych, który zaangażował się w próby rozwiązywania konfliktu, jest Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) oraz jej Rada Bezpieczeństwa (RB). RB ONZ stanęła przed poważnymi wyzwaniami co do skuteczności działań, ponieważ Rosja, jako jeden z pięciu stałych członków RB, posiadająca prawo weta, skutecznie blokowała większość rezolucji potępiających jej agresję na Ukrainę. Już w marcu 2022 roku na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ przyjęto rezolucję wzywającą Rosję do natychmiastowego wycofania swoich wojsk z Ukrainy²⁰. Mimo szerokiego poparcia dla tego dokumentu (141 głosów za, 5 przeciw, 35 wstrzymujących się), jego realny wpływ na sytuację był ograniczony. Kolejne próby ONZ skoncentrowały się na aspektach humanitarnych konfliktu²¹, takich jak organizowanie korytarzy humanitarnych i dostarczanie pomocy ofiarom wojny. W tym kontekście ONZ starała się zachować swoją rolę jako neutralnego mediatora, jednak bezpośrednie działania na rzecz rozwiązania politycznego konfliktu były utrudnione przez brak zgody w RB.

¹⁹ J. Wódka, *Turkey's Mediatorial Endeavours: Facilitating Dialogue in the Russia-Ukraine Conflict*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” 2023, nr 21, z. 1, s. 167.

²⁰ Zob. ES-11/1 Aggression against Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 2 March 2022, <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/293/36/pdf/n2229336.pdf> [dostęp: 12.10.2023].

²¹ ES-11/2 Humanitarian consequences of the aggression against Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 2 March 2022, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65B-FCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_res_es-11_2.pdf [dostęp: 12.10.2023].

Pomimo tych wyzwań ONZ kontynuowała wysiłki na rzecz deeskalacji konfliktu. Na przykład 23 lutego 2023 roku uchwaliła kolejną rezolucję wzywającą do przywrócenia pokoju na Ukrainie²². Sekretarz Generalny ONZ, António Guterres, również wielokrotnie wzywał do zawieszenia broni i podjęcia rozmów pokojowych, jednak jego apel nie przyniósł oczekiwanych rezultatów. W rzeczywistości rola ONZ w rozwiązywaniu konfliktu została zepchnięta na drugi plan przez działania podejmowane przez poszczególne państwa trzecie i inne organizacje międzynarodowe, które próbowały wypełnić lukę pozostawioną przez nieskuteczność RB ONZ.

Równocześnie Kijów podjął wiele inicjatyw, aby przekonać środowisko międzynarodowe do ukraińskiej wizji pokoju. W porozumieniu z wybranymi państwami doszło do organizacji spotkań w formie doradców ds. bezpieczeństwa narodowego. Spotkania zorganizowane przez te państwa stanowiły istotne kroki w procesie poszukiwania pokojowego rozwiązania wojny na Ukrainie. Pierwszym z nich był szczyt w Kopenhadze, który odbył się 24 czerwca 2023 roku z udziałem przedstawicieli 15 państw, m.in. z Unii Europejskiej, Stanów Zjednoczonych oraz reprezentantów Ukrainy. Kluczowym celem szczytu było wypracowanie strategii dalszego wsparcia dla Ukrainy, zarówno militarne, jak i dyplomatyczne, oraz określenie ram – tzw. formuły pokoju, w jakich mogłyby się odbywać przyszłe negocjacje pokojowe.

Kolejną próbą mediacji był szczyt w Dżeddzie, zorganizowany 5–6 sierpnia 2023 roku przez Arabię Saudyjską. Spotkanie było istotne z kilku powodów. Po pierwsze, zgromadziło przedstawicieli 42 państw, zarówno z Zachodu, jak i z innych regionów świata, w tym krajów Bliskiego Wschodu, Azji i Afryki, co nadało mu charakter globalny. W trakcie szczytu omówiono różne propozycje pokojowe, w tym możliwość mediacji przez państwa spoza Europy. Arabia Saudyjska, starając się odgrywać rolę neutralnego pośrednika, zaproponowała stworzenie platformy do dalszych rozmów, które mogłyby doprowadzić do trwałego zawieszenia broni. Jednym z głównych tematów była także dyskusja na temat przyszłej odbudowy Ukrainy po zakończeniu konfliktu, w którą państwa regionu bliskowschodniego wyraziły gotowość się zaangażować²³. Mimo pewnych postępów w rozmowach szczyt nie przyniósł przełomu, głównie z powodu braku zgody co do głównych warunków zawarcia pokoju, w tym statusu Krymu i Donbasu.

²² ES-11/6 Principles of the Charter of the United Nations underlying a comprehensive, just and lasting peace in Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 23 March 2023, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_res_es_11_6.pdf [dostęp: 12.10.2023].

²³ Szczegółowo na ten temat zob.: A. Szabaciuk, *Szczyt pokojowy w Arabii Saudyjskiej w sprawie Ukrainy i jego znaczenie*, Komentarze Instytutu Europy Środkowej 923 (171/2023), <https://ies.lublin.pl/komentarze/szczyt-pokojowy-w-arabii-saudyjskiej-w-sprawie-ukrainy-i-jego-znaczenie/> [dostęp: 15.10.2023].

Na początku października 2023 roku zapowiedziano kolejne spotkanie w Stambule, które jednak się nie odbyło. W październiku doszło natomiast do spotkania na Malcie z udziałem przedstawicieli 66 państw. Trzecie spotkanie zainicjowane przez Ukrainę dowiodło, że rośnie poparcie dla 10-punktowego planu pokojowego prezydenta Ukrainy, Wołodymyra Zełenskigo²⁴. Według szefa kancelarii prezydenta – Andrija Jermaka – na podstawie wyników spotkania na szczepku ambasadorów w Kijowie opracowano szczegółową „mapę drogową” formuły pokoju i utworzono międzynarodowe grupy robocze, koncentrujące się na aspektach technicznych wdrażania planu pokojowego. W ocenie A. Jermaka będzie to architektura uniwersalna, możliwa do implementacji w razie potrzeby dla ochrony pokoju w innych konfliktach²⁵.

PODSUMOWANIE

Analiza negocjacji pokojowych między Rosją a Ukrainą prowadzonych od 2022 roku ujawnia złożoność i trudności związane z próbami zakończenia tak intensywnego konfliktu. Napaść na Ukrainę trwa i widać, że obaj przeciwnicy nie są skory do kompromisu czy ustępstw, choć oczywiste jest, że Ukraińcy nie mają wyboru, broniąc swojej niepodległości przed najeżdżcą. Różne podejścia do zażegnania konfliktu omówione w niniejszym opracowaniu obejmowały m.in. próby mediacji przez neutralne wobec konfliktu państwa czy działania kolegialne organizacji międzynarodowych, takich jak ONZ. Inicjatywy strony ukraińskiej, organizowane w formacie doradców ds. bezpieczeństwa narodowego, takie jak szczyty w Kopenhadze, Dżuddzie i Malcie, miały na celu zbudowanie szerokiej koalicji na rzecz pokoju, jednak każda z tych inicjatyw napotykała na przeszkody. Spotkania te koncentrowały się na budowaniu poparcia dla ukraińskiego planu pokojowego i próbowały zaangażować w proces kraje neutralne, takie jak Brazylia i Indie. Mimo że udało się zdobyć pewne poparcie dyplomatyczne, to brak w spotkaniach udziału Rosji i w części przypadków Chin ograniczał ich skuteczność. Przede wszystkim negocjacje były także utrudnione przez brak jedności wśród międzynarodowych mediatorów oraz przez dynamicznie zmieniającą się sytuację na froncie, która wpływała na stanowiska negocjacyjne obu stron.

Wybrane przez autorów inicjatywy pokojowe nasuwają pewne refleksje, które mogą być przydatne w kontekście przyszłych prób mediacji w konfliktach zbrojnych.

---

²⁴ *Szczyt pokojowy ws. Ukrainy. Na Malcie zabrakło ważnego gracza*, Wprost.pl, 28.10.2023, <https://www.wprost.pl/swiat/11458810/szczyt-pokojowy-ws-ukrainy-na-malcie-zabraklo-waznego-gracza.html> [dostęp: 28.10.2023].

²⁵ *Negocjacje na Malcie. Ukraina ujawnia szczegóły*, Do Rzeczy. Świat, 29.10.2023, <https://dorzeczy.pl/swiat/497751/ukraina-ujawnia-szczegoly-rozmow-pokojowych-na-malcie.html> [dostęp: 29.11.2023].

Po pierwsze skuteczna mediacja wymaga zjednoczenia międzynarodowej społeczności wokół wspólnego celu. Rozbieżności w stanowiskach różnych krajów, szczególnie w kontekście wsparcia dla Ukrainy, osłabiły wysiłki mediacyjne i utrudniły osiągnięcie porozumienia. Po drugie każde skuteczne porozumienie powinno zawierać mechanizmy gwarantujące jego przestrzeganie. W przypadku Ukrainy brak jasnych i wiarygodnych gwarancji bezpieczeństwa odgrywał kluczową rolę w ograniczeniu możliwości osiągnięcia trwałego pokoju. Po trzecie w przypadku mediacji ważnym aspektem sprzyjającym skuteczności procesu rozstrzygnięcia sporów jest wybór mediatora akceptowalnego dla obu stron. Na przykład Turcja wraz z jej prezydentem mimo że odegrała ważną rolę, musiała balansować między interesami obu stron, co ograniczało jej zdolność do wywierania nacisku na Rosję. Przyszłe mediacje mogą wymagać bardziej zdecydowanego pośrednika, który będzie mógł skutecznie egzekwować ustalenia. Po czwarte skuteczność negocjacji jest ograniczona, w sytuacji gdy strony konfliktu mają zasadniczo różne cele strategiczne i są gotowe do kontynuowania działań wojennych, dopóki ich żądania nie zostaną spełnione. Jednocześnie takie odkrycia jak masakra w Buczy uwydatniły znaczenie aspektów humanitarnych w procesie negocjacyjnym, pokazując, że ignorowanie tych kwestii może radykalnie zmienić klimat rozmów i zniweczyć dotychczasowe postępy.

Wobec powyższych obserwacji należy stwierdzić, że sformułowana we wstępie hipoteza badawcza, iż dotychczasowe próby mediacji na rzecz zakończenia wojny rosyjsko-ukraińskiej nie przyniosły powodzenia wobec braku woli porozumienia stron konfliktu – może zostać uznana za potwierdzoną. W kluczowym momencie rozmów w Stambule obie strony negocjacji zdominowała ostatecznie niechęć do osiągnięcia porozumienia.

Dyplomacja pozostaje jednym z najważniejszych narzędzi w rozwiązywaniu konfliktów międzynarodowych. Kluczowym wyzwaniem dla państw jest stworzenie warunków, które umożliwią skuteczne mediacje i zapobiegną eskalacji konfliktów na wczesnym etapie.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

- Atak Rosji na Ukrainę. Ukraiński dowódca: Rosja wystrzeliła w nasze miasta i wsie 113 pocisków Iskander i Kalibr*, TVN24.pl, 28.02.2022, <https://tvn24.pl/swiat/wojna-w-ukrainie-relacja-na-zywo-walki-filmy-z-charkowa-i-kijowa-poniedzialek-28-lutego-st5616342> [dostęp: 10.10.2023].
- Baczała J., *USA i Wielka Brytania w 1994 r. złożyły Ukrainie gwarancje bezpieczeństwa w zamian za pozbycie się broni atomowej*, Forsal.pl, 21.07.2021, <https://forsal.pl/swiat/ukraina/artykuly/8214726,memorandum-budapesztenskie-usa-i-wielka-brytania-w-1994-r-zlozyly-ukrainie-gwarancje-bezpieczenstwa-w-zamian-za-pozbycie-sie-broni-atomowej.html> [dostęp 12.10.2023].

- Bielicki P., *Polityka Rosji wobec Białorusi po 2014 r. – zmiana czy kontynuacja?*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K” 2021, t. 28, nr 1.
- Broniatowski M., *Memorandum budapeszteńskie, czyli jak Ukraina oddała swoją broń atomową za rosyjskie „gwarancje” bezpieczeństwa*, „Onet.pl”, https://wiadomosci.onet.pl/politico/memorandum-budapeszteńskie-czyli-jak-ukraina-oddala-swoja-bron-atomowa/q95ves2_ [dostęp: 12.10.2023].
- Były premier Izraela: Putin obiecał mi, że nie zabije Zelenskigo*, rp.pl, 5.02.2023, <https://www.rp.pl/konflikty-zbrojne/art37903641-byly-premier-izraela-putin-obical-mi-ze-nie-zabije-zelenskigo> [dostęp: 10.10.2023].
- Czarnecki M., Kucharczyk M., *Przybywa ofert mediacji między Rosją a Ukrainą: Izrael, Turcja, Azerbejdżan...*, Euractiv.pl, 28.02.2022, <https://www.euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/wojna-ukraina-rosja-mediacja-izrael-turcja-azerbejdzan/> [dostęp: 10.10.2023].
- Dąbrowski T., Piechal T., Sadecki A., *Ukraina: uderzenie w szkolnictwo mniejszości narodowych*, Ośrodek Studiów Wschodnich, 27.09.2017, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2017-09-27/ukraina-uderzenie-w-szkolnictwo-mniejszosci-narodowych> [dostęp: 15.10.2023].
- Demertzis M., Hilgenstock B., McWilliams B., Ribakova E., Tagliapietra S., *How Have Sanctions Impacted Russia?*, „Bruegel Policy Contribution” 2022, no. 18.
- Druga tura rozmów Ukraina-Rosja*, TVN24.pl, 3.03.2022, <https://tvn24.pl/swiat/druga-tura-rozmo-w-rosja-ukraina-st5621463> [dostęp: 10.10.2023].
- Fischer S., *Peace Talks Between Russia and Ukraine: Mission Impossible*, „SWP Comment” 2022, nr 65, https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/comments/2022C65_PeaceTalksRussia_Ukraine.pdf [dostęp: 12.10.2023].
- Gnaś H., *Memorandum budapeszteńskie. Największy błąd Ukrainy po 1991 roku?*, <https://ciekawostkihistoryczne.pl/2022/02/25/memorandum-budapeszteńskie/> [dostęp: 12.10.2023].
- Heinrich D., *Wojna w Ukrainie. Turcja jako mediator*, dw.com, 10.03.2022, <https://www.dw.com/pl/wojna-w-ukrainie-turcja-jako-mediator/a-61070089> [dostęp: 10.10.2023].
- Hrycak J., *Historia Ukrainy 1772–1999. Narodziny nowoczesnego narodu*, Lublin 2000.
- Johnson R., *Dysfunctional Warfare: The Russian Invasion of Ukraine 2022*, The US Army War College Quarterly: Parameters, Manuscript 3144.
- Kleczkowska A., *Memorandum Budapeszteńskie – umowa międzynarodowa czy niewiążące porozumienie?*, „Władza Sądzenia” 2021, nr 20, https://www.researchgate.net/publication/355981474_Memorandum_Budapeszteńskie_-_umowa_miedzynarodowa_czy_niewiazace_porozumienie [dostęp: 14.10.2023].
- Maciążek P., *Ukraina wybiera Rosję*, „FAE Policy Paper” 2011, no. 24.
- Negocjacje na Malcie. Ukraina ujawnia szczegóły*, Do Rzeczy. Świat, 29.10.2023, <https://dorze-czy.pl/swiat/497751/ukraina-ujawnia-szczegoly-rozmow-pokojowych-na-malcie.html> [dostęp: 29.11.2023].
- Olzacki K., *Wykorzystanie alternatywnych metod rozwiązywania sporów (ADR) w kształtowaniu stosunków międzynarodowych w XXI w.*, „Alcumena” 2020, nr 4(4), <https://alcumena.fundacjapsc.pl/index.php/alcumena/article/view/72> [dostęp: 25.09.2023].
- Partacz C., *Przemilczane w ukraińskiej historiografii przyczyny ludobójstwa popełnionego przez OUN-UPA na ludności polskiej*, [w:] *Prawda historyczna a prawda polityczna w badaniach naukowych. Ludobójstwo na Kresach południowo-wschodniej Polski w latach 1939–1946*, red. B. Paż, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2011.
- Penkowska K., *Brak porozumienia po trójstronnym spotkaniu w Turcji*, psz.pl, 10.03.2022, <https://psz.pl/123-bezpieczenstwo/brak-porozumienia-po-trojstronnym-spotkaniu-w-turcji> [dostęp: 10.10.2023].
- Spancerska A.M., *Rola Turcji w rosyjsko-ukraińskich negocjacjach w Stambule*, „Biuletyn PISM” 2022, nr 65.

- Szabaciuk A., *Szczyt pokojowy w Arabii Saudyjskiej w sprawie Ukrainy i jego znaczenie*, Komentarze Instytutu Europy Środkowej 923 (171/2023), <https://ies.lublin.pl/komentarze/szczyt-pokojowy-w-arabii-saudyjskiej-w-sprawie-ukrainy-i-jego-znaczenie/> [dostęp: 15.10.2023].
- Szczyt pokojowy ws. Ukrainy. Na Malcie zabrakło ważnego gracza*, Wprost.pl, 28.10.2023, <https://www.wprost.pl/swiat/11458810/szczyt-pokojowy-ws-ukrainy-na-malcie-zabraklo-waznego-gracza.html> [dostęp: 28.10.2023].
- Wojna Rosja – Ukraina. Koniec trzeciej rundy negocjacji. Doradca Zelenskigo o szczegółach*, wprost.pl, <https://www.wprost.pl/swiat/10647943/wojna-rosja-ukraina-koniec-trzeciej-rundy-negocjacji-doradca-zelenskigo-o-szczegolach.html> [dostęp: 10.10.2023].
- Wojna w Ukrainie: Izrael idealnym mediatorem dla wynegocjowania pokoju w Europie?*, Euractiv.pl, 16.03.2022, <https://www.euractiv.pl/section/demokracja/news/ukraina-rosja-izrael-wojna-usa-polska-bennett-putin-sankcje-zelenskilapid/> [dostęp: 10.10.2023].
- Wolska A., *Spotkanie szefów dyplomacji Ukrainy i Rosji w Turcji nie przyniosło przełomu*, euractiv.pl, 11.03.2022, <https://www.euractiv.pl/section/bezpieczenstwo-i-obrona/news/spotkanie-szefow-dyplomacji-ukrainy-i-rosji-w-turcji-nie-przynioslo-przelomu/> [dostęp: 12.10.2023].
- Wódka J., *Turkey's Mediator Endeavours: Facilitating Dialogue in the Russia-Ukraine Conflict*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” 2023, nr 21, z. 1.

AKTY PRAWNE

- ES-11/1 Aggression against Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 2 March 2022, <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/293/36/pdf/n2229336.pdf> [dostęp: 12.10.2023].
- ES-11/2 Humanitarian consequences of the aggression against Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 2 March 2022, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_res_es-11_2.pdf [dostęp: 12.10.2023].
- ES-11/6 Principles of the Charter of the United Nations underlying a comprehensive, just and lasting peace in Ukraine. Resolution adopted by the General Assembly on 23 March 2023, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/a_res_es-11_6.pdf [dostęp: 12.10.2023].

ABSTRACT

The article presents an attempt to analyze the role of mediation and negotiation in resolving or mitigating international conflicts using the example of attempts to end the armed conflict between Russia and Ukraine. The main purpose of the paper is to assess the effectiveness of these attempts and identify the factors that influenced their success or failure. The authors discuss selected initiatives of the international community to restore peace. These events - such as the Istanbul negotiations, the Copenhagen and Jeddah summits, or the actions of the UN and the EU – make it possible to examine how various geopolitical interests affected the course of mediation. One of the conclusions of the analysis is the need for international unity, neutral mediators and the timelessness of respecting humanitarian aspects in armed conflicts.

Keywords: Ukraine; Russia; invasion; war; mediation; peace talks; Belarus; Saudi Arabia; United Nations; European Union